

Welkom in onze klas

INFORMATIEBUNDEL VOOR LEERKRACHTEN
EENVOUDIGE ACTIES OM DE KLASSFEER TE OPTIMALISEREN VOOR
(VLUCHTELINGEN)KIND EN LEERKRACHT

TANJA CAPPAERT & STEPHANIE VERSTRAETEN
BACHELORPROEF
THOMAS MORE – MECHELEN

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
2.	Aanwezig materiaal	4
2.1	Rugzakje.....	4
	Werkwijze – doel	4
2.2	Beeldwoordenboek	5
	2.2.1 Werkwijze – doel	5
	2.2.2 Waar vind ik dit boek terug?	5
2.3	Ruimtes/plaatsen in een school met bijhorende pictogrammen	6
	Werkwijze – doel	6
2.4	Pictogrammen om te communiceren met de ouders	7
	2.4.1 Werkwijze – doel	7
	2.4.2 Waar vind ik pictogrammen?	7
	2.4.3 Tips	7
2.5	Prentenboeken	8
	Werkwijze – doel	8
2.6	Boek – ‘Welkom’	9
	Werkwijze – doel	9
2.7	Muziek - ‘Samen over de grens’	10
	Werkwijze – doel	10
2.8	Boek ‘Vluchtelingen vertellen ...’ met afbeeldingen	11
	2.8.1 Werkwijze – doel	11
	2.8.2 Waar vind ik dit boek terug?	11
2.9	Tweetalige boeken	12
	2.9.1 Werkwijze – doel	12
	2.9.2 Tweetalig boek in de koffer	12
	2.9.3 Waar vind ik deze boekjes terug?	12
2.10	Tekenpapier	15
	Werkwijze – doel	15
2.11	Kinderrechten	16
	Werkwijze – doel	16
3	Niet-aanwezig materiaal	17
3.1	Dagplanning	17
	3.1.1 Werkwijze – doel	17
	3.1.2 Waar kan ik zo’n dagplanning vinden?	17

3.2 F.C. – De wereld.....	17
3.2.1 Werkwijze – doel	17
3.2.2 Waar vind ik dit terug?	17
3.3 Spelletjes	18
3.3.1 Werkwijze – doel	18
3.3.2 Voorbeelden van spelletjes	18
3.4 Gevoelensmeter	19
3.4.1 Werkwijze – doel	19
3.4.2 Waar vind ik dit terug?	19
3.5 Het CLB in 7 vragen	19
Waar vind ik dit terug?	19
4 Extra informatie.....	20
4.1 Locaties.....	20
4.2 Websites.....	20
4.2.1 Informatie.....	20
4.2.2 Lesactiviteiten.....	20
4.2.3 Workshops aanvragen.....	20

1. Inleiding

Beste leerkracht

Komt er binnenkort in uw klas een vluchtelingenkind? Of heb je al een vluchtelingenkind in jouw klas? Dan ben je vast nog op zoek naar bijkomende informatie en/of activiteiten. In het kader van onze scriptie gingen wij rond dit thema aan de slag.

Wij zijn dan ook enorm blij dat je aan de slag gaat met deze koffer. Deze koffer bevat prentenboeken, een rugzakje voor het vluchtelingenkind, spelletjes en nog zoveel meer. Je ontdekt het allemaal in deze bundel.

Enorm belangrijk in de omgang met vluchtelingenkinderen is dat je jezelf bent, leerkracht bent voor al jouw leerlingen en zorgt voor een veilige omgeving en geborgenheid. Deze koffer kan jou verder helpen om dit te realiseren, al dan niet met een (kleine) aanpassing.

In deze informatiebundel staan allerlei materialen beschreven die je kan gebruiken in jouw klas: tips en tricks, voorbeelden, locaties met informatie en nog zoveel meer.

Wij hopen van harte dat deze koffer jou, jouw leerlingen en het vluchtelingenkind kan helpen om de klassfeer te bevorderen.

Je kan onze scriptie raadplegen als je nog meer informatie wenst.

Wij wensen jou veel succes en bedanken jou alvast voor jouw zorg voor alle kinderen.

Met vriendelijke groeten

Tanja Cappaert en Stephanie Verstraeten

2. Aanwezig materiaal

2.1 Rugzakje

In de koffer zit een leeg rugzakje. Dit rugzakje is voor het vluchtelingenkind. Dat kan er iets van zichzelf insteken, zijn/haar familie of vrienden, enkele foto's van het thuisland, ... De leerling mag zelf kiezen wat hij of zij in dit rugzakje wil. Het zijn materialen waarnaar de leerling kan teruggrijpen als hij/zij het even moeilijk heeft. Het is belangrijk dat het vluchtelingenkind zich goed voelt bij de materialen en hierover na verloop van tijd wilt/durft te praten.

Werkwijze – doel

Het vluchtelingenkind vult zijn/haar rugzakje met enkele voorwerpen. Een kringgesprek zorgt voor een beter contact tussen de leerlingen onderling en de juf, creëert een samenhangsgevoel en kan voor een geborgen veilig gevoel zorgen. Het is niet zo belangrijk dat het vluchtelingenkind een hele uitleg kan geven waarom dat specifieke materiaal in de rugzak steekt, maar dat het zich goed voelt en materialen durft te tonen. Na verloop van tijd kan het vluchtelingenkind de voorwerpen laten zien en er iets bij vertellen, als hij/zij dit wil uiteraard. Dit zal niet bij iedereen even vlot gaan, maar dat hoeft ook niet. Het belangrijkste is dat iedereen zich gerespecteerd en gewaardeerd voelt.

2.2 Beeldwoordenboek

Om de communicatie te bevorderen tussen leerlingen onderling of tussen het vluchtelingenkind en de leerkracht kan een beeldwoordenboek - d.i. een boek met afbeeldingen waar het geschreven woord bijstaat - een belangrijk hulpmiddel zijn.

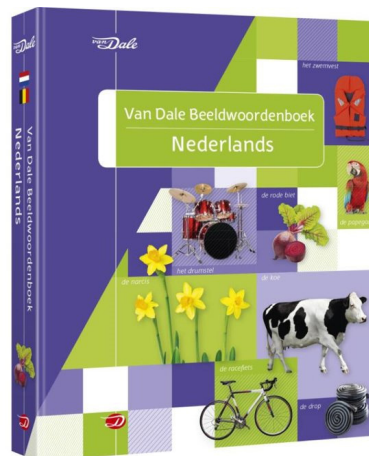
2.2.1 Werkwijze – doel

Wanneer het vluchtelingenkind, een andere leerling of de juf moeilijk uit de woorden geraakt, kan het beeldwoordenboek een grote hulp zijn. Het boek is opgedeeld in verschillende thema's waaronder de afbeeldingen staan. Op deze manier kan in eerste instantie zonder taal gecommuniceerd worden. Als de leerkracht en/of medeleerling verwoordt wat op de afbeelding staat terwijl deze aangewezen wordt, wordt een eerste stap gezet naar verwerving van de Nederlandse taal.

2.2.2 Waar vind ik dit boek terug?

Je kan dit boek terugvinden in de boekhandel of op het internet.

Van Dale (2017). *Van Dale beeldwoordenboek – Nederlands*. Uitgeverij VBK Media: Utrecht.

2.3 Ruimtes/plaatsen in een school met bijhorende pictogrammen

Op een school zijn verschillende plaatsen en lokalen aanwezig. Om het vluchtelingenkind hierin wegwijs te maken, zijn in de koffer grote afbeeldingen aanwezig van bepaalde ruimtes op school. We kozen voor de plaatsen waar de leerlingen vaak zullen voorbijkomen en/of zijn. Bij elke plaats staan enkele pictogrammen die aansluiten bij deze plaats.

Werkwijze – doel

Bij het onthaal van het vluchtelingenkind worden deze plaatsen overlopen. De leerkracht gaat eveneens naar deze plaats en neemt de afbeeldingen met zich mee. Ter plaatse worden de bijhorende pictogrammen overlopen. Je kan op verschillende manieren aan de slag gaan door bv. een pictogram zelf aan te duiden, en/of het vluchtelingenkind hetzelfde voorwerp te laten aanduiden in de ruimte. Dit stimuleert de verwerving van de Nederlandse taal zonder dat de focus hierop ligt.

2.4 Pictogrammen om te communiceren met de ouders

Een niet onbelangrijke factor in het onderwijs zijn de ouders. Hoe kan je communiceren met ouders die weinig tot geen Nederlands spreken? Veel leerkrachten nodigen de ouders wel uit, maar krijgen geen antwoord terug. Om de communicatie te bevorderen tussen de leerkracht en de ouders hebben we een pictogrammenboekje (+ locaties van de school) ontwikkeld.

2.4.1 Werkwijze – doel

Het pictogrammenboekje kan gebruikt worden bij een onthaalavond, oudercontacten, ... Wanneer je als leerkracht een bepaald onderwerp wil bespreken, kan je de pictogrammen er bijhalen. Zo kunnen afspraken gemaakt worden, kan de werkhouding van de leerling besproken worden, kunnen de vakken overlopen worden, ...

2.4.2 Waar vind ik pictogrammen?

Indien je pictogrammen wil toevoegen kan je dit doen a.d.h.v. Sclera pictogrammen:

www.sclera.be Dit zijn duidelijke en eenvoudige zwart-witte pictogrammen.

Indien je naar iets specifiek op zoek bent, en dit niet op Sclera terugvindt, kan je op het internet op zoek gaan naar een ander pictogram/afbeelding. Hou dan zeker rekening met onze tips.

2.4.3 Tips

- Gebruik een afbeelding met weinig/geen tekst;
- Zorg dat de afbeelding niet te veel verschillende kleuren bevat;
- Hou rekening met cultuurverschillen, het moet voor iedereen duidelijk zijn waar het over gaat;
- Hanteer steeds dezelfde stijl.

2.5 Prentenboeken

Een andere manier om met elkaar in gesprek te gaan en dit op een creatieve en fantasierijke manier, zijn prentenboeken. Om de fantasie de vrije loop te laten, kunnen verschillende prentenboeken gebruikt worden. Wij kozen voor een prentenboek zonder tekst. In onze koffer steekt het boek 'De gele ballon' van Charlotte Dematons.

Werkwijze – doel

Je kan op verschillende manieren aan de slag met dit boek. Op de cover van de pagina duid je de gele ballon aan en zeg je 'gele ballon'. Op elke pagina kan je dan bv. vragen: 'Waar is de gele ballon?'. In de koffer voegden we ook vier A6-afbeeldingen toe (zoekafbeeldingen): een gele ballon, een blauwe auto, een rood tapijt en een boef. Je laat deze afbeeldingen zien en zoekt samen met de leerling deze afbeeldingen in het boek. Het voordeel aan dit boek is dat op elke pagina een ander deel van onze werldebol wordt weergegeven. De gele ballon zweeft langs de jungle, de woestijn, de Noordpool, maar ook langs sloppenwijken. Misschien herkent het kind wel een deel en wilt/durft hij hierover vertellen.

2.6 Boek – ‘Welkom’

Het boek ‘Welkom’ (Stéphane-Yves Barroux) is een boek dat bedoeld is voor 3 tot 6-jarigen. Toch hebben we dit toegevoegd aan de koffer omdat dit bruikbaar is in alle graden. Het is een boek met heel sprekende prenten en een diepgaand verhaal. Een verhaal waar sommige kinderen zich misschien in herkennen: eenzaamheid, vluchten, geen thuis hebben, ...

Werkwijze – doel

Opnieuw kan met dit boek op verschillende manieren aan de slag gegaan worden. Zo kan het boek voorgelezen worden door de leerkracht of door leerlingen (die al kunnen lezen). Je kan er eveneens voor kiezen om de tekst achterwege te laten en enkel de prenten te bekijken. De prenten verdienen extra aandacht: zo wordt bijvoorbeeld het stuk ijs waar de ijsberen opstaan steeds kleiner en kleiner en varen de ijsberen voorbij verschillende eilanden waar ze niet welkom zijn. Bij dit verhaal is het belangrijk om expressief te zijn, zodat het kind ook zonder taal de gevoelens van de ijsberen en andere dieren herkent. Ook interactie met de leerlingen en het vluchtelingenkind zijn bij dit verhaal belangrijk. Let er wel op dat de gestelde vraag geen talige opdracht wordt voor het vluchtelingenkind.

2.7 Muziek - 'Samen over de grens'

Muziek kan mensen bij elkaar brengen, ook kinderen. Met muziek kan je zoveel doen. Met muziek kan een bepaalde sfeer gecreëerd worden, al dan niet in het thema. Je kan gevoelens met elkaar bespreken, je kan diversiteit naar boven brengen in je klas, er kan gedanst worden, je kan muziek maken met de klas,

Het boek 'Samen over de grens' (Wim Kets) is een boek dat op een originele manier het onderwerp 'migratie' aanhaalt. Het boek bevat een CD-rom met liedjes die door bekende personen zijn ingezongen. Het boek bevat eveneens leuke activiteiten, vragen, foto's, tekeningen, wist-je-datjes en getuigenissen die je met de leerlingen kan bekijken. Dit boek kan je op de site van 11.11.11 aankopen: www.11.be. Je vindt het eveneens in de Oxfam wereldwinkels en in de boekhandel.

Werkwijze – doel

'Samen over de grens' is een boek dat op verschillende manieren gebruikt kan worden. Je kan de delen bekijken met de bijhorende prenten, vragen, getuigenissen, lesactiviteiten, ... Maar je kan eveneens de muziek beluisteren, de teksten samen lezen, de partituren gebruiken die aanwezig zijn in dit boek of zelf muziek maken met de leerlingen. Muziek maakt overal ter wereld deel uit van het leven. De leerlingen hoeven de teksten niet te kennen om te kunnen dansen of om muziek te maken. Uit verscheidene onderzoeken is gebleken dat muziek mensen, ook kinderen, dichter bij elkaar kan brengen. Net deze samenhang en veiligheid willen we creëren in de klas.

2.8 Boek 'Vluchtelingen vertellen ...' met afbeeldingen

Het verschil tussen culturen is soms heel opvallend, maar soms ook net niet. Voor ons westerlingen lijkt alles wat we doen heel normaal, maar wat met vluchtelingenkinderen die uit het zuiden of het oosten komen? Zij beleven bepaalde dingen anders. Religieuze, culturele, ... verschillen vallen hierbij op. Wij zitten aan een tafel op een stoel en eten met bestek, terwijl ze in andere landen op de grond zitten en met hun handen eten of met stokjes. Het boek 'Vluchtelingen vertellen ...' (Marie Wijk) speelt op deze verschillen in en geeft enkele thema's (geboorte, eten, ...) weer in beeld en uitspraken van mensen uit verschillende landen. In de koffer voegden we ook enkele afbeeldingen toe die deze verschillen verduidelijken.

2.8.1 Werkwijze – doel

Uit het boek kan je een bepaald thema uitkiezen. Dit thema kan je in de klas bekijken met de leerlingen, ook met het vluchtelingkind. In het boek staan kleine teksten die meer informatie geven over het onderwerp. Wij raden aan om voldoende afbeeldingen te gebruiken bij het bekijken van zo'n thema en om de verschillen door de leerlingen te laten verwoorden. Het vluchtelingkind kan enkele afbeeldingen herkennen, zaken aanduiden en/of hierover iets meer vertellen. Het kind gaat dit enkel doen als het zich goed voelt in de klas. Als het vluchtelingkind vertelt, moedig hem/haar dan aan en geef hem/haar voldoende tijd. In de koffer zijn er drie themabundels aanwezig: eten, wonen en slapen. Dit zijn bundeltjes waarbij de verschillen duidelijk worden gemaakt aan de hand van afbeeldingen.

2.8.2 Waar vind ik dit boek terug?

Aangezien dit al een redelijk oud boek is, vind je dit niet overal terug. In enkele (stedelijke) bibliotheken is het boek nog beschikbaar, maar niet overal. Bij DocAtlas kan het uitgeleend worden. Het boek vind je echter ook niet meer terug in boekhandels. Wij hebben het tweedehands kunnen aankopen.

2.9 Tweektalige boeken

Een aanrader volgens ons is het werken met tweektalige boeken. Op een beurs maakten we daar zelf voor het eerst kennis mee. Dit zijn boeken met prenten, waarbij de tekst in twee talen gedrukt staat. Deze boekjes kan je in verschillende talen terugvinden: Arabisch, Frans, Turks, Bulgaars, Engels, Chinees, Pools, ...

2.9.1 Werkwijze – doel

De leerkracht kan het verhaal voorlezen en verwijzen naar de prenten en naar de tekst (voor het vluchtelingenkind). Al blijkt uit onderzoek dat het zinvoller en leuker is voor de leerlingen om zelf een stukje voor te lezen, ook het deel in de andere taal. De leerlingen laten zien dat ze onder de indruk zijn, maar vooral dat ze respect hebben voor de andere. In sommige scholen worden ouders uitgenodigd om een stukje voor te lezen. Op deze manier kan je de ouders meer betrekken in het klas- en schoolgebeuren. Wanneer rond een bepaald thema wordt gewerkt in de klas, kan je een boekje uitkiezen naargelang dat thema.

2.9.2 Tweektalig boek in de koffer

In de koffer is er één tweektalig boek aanwezig (Nederlands – Arabisch). Het bestaat uit een verhalenboek en een pocket-format kleurboekje. Het verhalenboek is opgedeeld in verschillende hoofdstukken: school, op de boerderij, avondeten, ... Bij elk thema staat de Nederlandse tekst van het verhaal, de kernwoorden werden in het Arabisch opgesomd met hierbij de uitspraak van deze woorden. Dit boek kan door een ouder, het vluchtelingenkind of een ander tweektalig kind uit de klas voorgelezen worden. In het kleurboekje staan enkele woorden zowel in het Nederlands als in het Arabisch. Op de bladzijde ernaast staan de bijhorende afbeeldingen die de leerlingen kunnen inkleuren.

2.9.3 Waar vind ik deze boekjes terug?

In vele (stedelijke) bibliotheken heb je op de kinderafdeling een 'diversiteitshoek'. Hier staan deze tweektalige boeken, materialen die je kan gebruiken in de klas, informatie voor de leerkracht, cd's met liedjes in andere talen, ... Als leerkracht kan je tweektalige boekjes aankopen, maar wat als er elk jaar een andere leerling in je klas zit die een andere taal spreekt? Het is belangrijker om voor voldoende afwisseling te zorgen zodat de interesse bij de leerlingen hoog blijft.

Indien er door de school beslist wordt om toch voor een aankoop te gaan kan je bij verschillende uitgeverijen/winkels terecht. Hieronder vind je een lijst met links.

TWEETALIGE BOEKEN IN HET NEDERLANDS EN EEN ANDERE TAAL

Website	Wat vind je er?
www.nik-nak.eu	Kinderboekjes in het Nederlands en telkens een andere taal
www.omundo.be	Boekenpakketten met inlegblad met Nederlandse vertaling

TWEETALIGE BOEKEN IN HET ENGELS EN EEN ANDERE TAAL

Website	Wat vind je er?
www.mantralingua.com	Boeken in het Engels met een andere taal, met mogelijkheid tot het beluisteren van audiofiles
www.milet.com	Kinderboekjes in het Engels en een andere taal

BOEKEN IN DIVERSE TALEN

Website	Wat vind je er?
extern.nl/kinderboeken/index.php	Boeken in het Nederlands, Duits, Turks, Arabisch, Papiamentto en Engels
http://en.childrenslibrary.org	Gedigitaliseerde boeken in meer dan 50 talen, gratis te bekijken. Sommige boeken zijn wat verouderd, maar er zijn ook een heel aantal erg mooie boeken bij. De tekst van de boeken kan uitvergroot worden.
http://www.worldlanguage.com/ProductTypes/ChildrensBooks.htm	Boeken in bijna 100 verschillende talen. Niet alle boeken zijn even mooi vormgegeven, maar er zijn ook een heel aantal mooie boeken bij.
http://www.enfantilingue.eu/elibrairie/fr/	Een Franse boekhandel die ook boeken in andere talen biedt.
http://www.linguatoys.com	Boeken in het Engels, Duits, Spaans, Arabisch en enkele meertalige boeken.
https://www.clavisbooks.com/contact.html	Maak een afspraak bij uitgeverij Clavis. Zij verkopen in hun winkel in Herkenrode heel wat anderstalige exemplaren van in het buitenland uitgegeven Clavisboekjes. Factuur mogelijk.
www.bablbooks.com	Boeken in Engels, Tagalog, Vietnamees, Frans, Hindi.... voorlopig enkel levering in de VS.
www.talisa-verlag.com/	Duitse uitgeverij van meertalige boekjes.
www.kinderboekwinkelutrecht.nl	Via de knop 'Nederlandse schrijvers vertaald in andere talen' krijg je een overzicht van hun aanbod.

AANKOOP VAN BOEKEN IN EEN SPECIFIEKE TAAL

Website	Wat vind je er?
http://alsalwabooks.com/en/	Arabishe boeken (leveren internationaal)
www.boogua.de	Russische boeken (leveren internationaal)
www.empik.com	Poolse boeken (leveren internationaal)
www.elefant.ro	Roemeense boeken (leveren internationaal)
www.roemeenswinkeltje.nl	
http://ratnabooks.com	Nepalese boeken (leveren internationaal)
www.puntoycoma.be	Spaanse boekhandel

LIJSTEN MET TITELS IN VERSCHILLENDE TALEN

Website	Wat vind je er?
https://www.ibby-europe.org	Deze website van IBBY-in-Europa biedt veel interessante titels van jeugdboeken uit alle uithoeken van de wereld. Je kan geen boeken aankopen op deze website.
http://www.ifla.org/files/assets/hq/publications/professional-report/136.pdf	Verzameling mooiste boeken volgens bibliothecarissen uit verschillende landen. Je kan geen boeken aankopen op deze website.

2.10 Tekenpapier

In de koffer zijn een tekenblok en kleurpotloden aanwezig. Vaak zeggen beelden/tekeningen meer dan woorden, zeker bij kinderen. Kinderen kunnen hun creativiteit en fantasie de vrije loop laten zonder dat ze hierbij moeten nadenken. In de koffer zijn eveneens tekenblaadjes aanwezig met een zinnetje. Er zijn twee verschillende blaadjes. Het ene (met pictogrammen) is bedoeld voor het vluchtelingenkind. Hij tekent hierop voorwerpen die hij/zij meenam tijdens de vlucht. Het andere (zonder pictogrammen) is bestemd voor de medeleerlingen. Zij tekenen welke materialen zij zouden meenemen als ze zouden moeten vluchten.

Werkwijze – doel

De leerkracht geeft aan elke leerling een blaadje en kleurpotloden. Ze overloopt samen met de leerlingen de opdracht. Op deze manier kunnen de leerlingen al van start gaan. Vervolgens overloopt de juf samen met het vluchtelingenkind de pictogrammen en legt uit wat de bedoeling is. De prent op het zakje waar de blaadjes inzitten, kan hiervoor ook gebruikt worden (rugzak en vraagteken). In eerste instantie is het belangrijk dat het vluchtelingenkind materialen die hij/zij meenam tijdens het vluchten tekent. Het is (nog) niet de bedoeling hierover te communiceren. Zorg ervoor dat je de leerling voldoende tijd en ruimte geeft. Forceer het kind niet om te tonen wat hij getekend heeft. Eventueel kan in de klas een bord worden voorzien waar iedereen zijn tekening mag ophangen als hij dat wil.

Stel je voor dat jij morgen moet vluchten.
Wat wil je dan zeker meenemen?
Teken het hieronder.

Wat is het belangrijkste dat je hebt meegenomen uit jouw land?

Teken het hieronder.

2.11 Kinderrechten

In onze samenleving en op vele scholen wordt de nodige aandacht besteed aan kinderrechten. Elk kind heeft rechten, ook vluchtelingenkinderen. Daarom steekt in de koffer een gebundeld pakje kaartjes met hierop afbeeldingen van de kinderrechten. De kaartjes zijn zodanig ontworpen dat op de ene kant een afbeelding staat met een kinderecht, en op de achterzijde de uitleg hierbij (op de website van kinderrechten kan je grote posters downloaden: www.kinderrechtswinkel.be).

Werkwijze – doel

Deze kaartjes kunnen gebruikt worden vooraleer het vluchtelingenkind in de klas komt, maar eveneens wanneer het vluchtelingenkind al even in de klas is. Je kan eerst de afbeelding laten zien (kaartjes, poster of op groot scherm) en vervolgens aan de leerlingen vragen waarover het zou kunnen gaan. Nadat de leerlingen hun gedacht hebben gegeven, kan de tekst voorgelezen worden en kan dit besproken worden. Als je dit samen bekijkt met het vluchtelingenkind, doe dit dan wanneer het de Nederlandse taal al wat beheerst. Anders is er weinig interactie/communicatie.

3 Niet-aanwezige materiaal

We konden in deze koffer niet alle materialen toevoegen. De opgesomde materialen zijn niet aanwezig in de koffer, maar voor ons wel zeer zinvol om een veilig klasklimaat te creëren waarin iedereen zich goed voelt. We geven enkele voorbeelden waar je deze materialen kan terugvinden, wat de inhoud van deze materialen is, waarom we deze materialen aanraden, ...

3.1 Dagplanning

In de meeste klassen is een dag- of weekplanning aanwezig. Vele vluchtelingenkinderen zijn hier niet mee vertrouwd. Bovendien weet een vluchtelingenkind niet altijd even goed wat er gaat gebeuren. Zo'n dagplanning kan dan voor structuur zorgen bij deze leerling. Uit onderzoeken blijkt dat je bij het gebruik van dergelijke plannings best zorgt voor eenvoudige en duidelijke pictogrammen. Te drukke afbeeldingen en/of pictogrammen kunnen voor chaos en onduidelijkheid zorgen.

3.1.1 Werkwijze – doel

's Morgens hang je samen met de leerlingen - of je duidt hiervoor een leerling aan - de dagplanning op. Dit kan het best in het zicht van de leerlingen hangen zodat ze hier steeds naar kunnen teruggrijpen. Naast elk pictogram kan je een klokje hangen met de tijd, zo weet de leerling wanneer de volgende les of speeltijd start.

3.1.2 Waar kan ik zo'n dagplanning vinden?

- Op Klascement vind je duidelijke en leuke voorbeelden: www.klascement.be
- Op Sclera kan je pictogrammen vinden die je voor deze planning kan gebruiken: www.sclera.be
- Op Lespret kan je gratis een digitale planning maken: www.lespret.nl
- Picto-selector kan je gebruiken om een planning te maken die je kan afdrukken. Al is het via dit programma moeilijker om er afbeeldingen aan toe te voegen: www.pictoselector.eu
- Autiplan kan u gebruiken voor uw dag-, maar eveneens voor uw weekplanning: www.autiplan.nl

3.2 F.C. – De wereld

Dit is een handboek/handleiding en werkmap boordevol met nuttige informatie instaat, alsook lesactiviteiten. Het boek is onderverdeeld in verscheidene thema's: kennismaking, school, familie, ...

3.2.1 Werkwijze – doel

De handleiding is een leidraad voor de leerkracht. Per thema staat er nuttige informatie, staan er tips, lesactiviteiten en nog zoveel meer. De werkmap bevat bijlagen van het handboek. Dit zijn documenten, spelen, ... die de leerlingen kunnen gebruiken/invullen/maken/...

3.2.2 Waar vind ik dit terug?

De handleiding en werkmap kan je op de website van Pharos gratis downloaden: www.pharos.nl De boeken die niet downloadbaar zijn kan je terugvinden in de bibliotheek en bij DocAtlas. Aangezien dit al iets oudere boeken zijn, kan je ze jammer genoeg niet meer aankopen in een boekhandel. Een tip: op tweedehandssites kan je enkele exemplaren terugvinden.

3.3 Spelletjes

In onze zoektocht ontdekten we verschillende spelletjes. Het is onmogelijk om al deze spelletjes in de koffer te steken. Ook speelt interesse, onderwerp en insteek een grote rol bij het kiezen van een spel. De spelen zijn bij voorkeur niet talig, zeker in de beginfase niet. De kinderen moeten vooral plezier beleven bij het spelen van een spel. Wanneer ze plezier hebben, zullen ze sneller communiceren met elkaar.

3.3.1 Werkwijze – doel

Bij het kiezen van een spel is het belangrijk om ervoor te zorgen dat er niet te veel gelezen of geschreven moet worden. Dit kan een belemmering zijn voor het vluchtelingenkind. Voor een verhoging van de interesse kan je een spel kiezen dat bij je thema hoort. Als je over het lichaam leert, kan je bijvoorbeeld kiezen voor ‘Dokter Bibber’. In het begin kies je best ook een spel met weinig spelregels. Voor een leerling die de Nederlandse taal niet machtig is, is het een grote en moeilijke opdracht om spelregels te onthouden. Bovendien zorgt de taal ook voor problemen bij het uitleggen van de spelregels. Het spel dient juist om voor een aangename en positieve sfeer te zorgen tussen de leerlingen onderling en de leerkracht.

3.3.2 Voorbeelden van spelletjes

- Domino: Een domino kan je in verschillende winkels kopen, maar je kan deze eveneens zelf maken. Als je een bepaald thema bespreekt in de klas, kan je een domino in dit thema ontwerpen/maken.
- Ik ga op reis en ik neem mee (Haba spelen – Ik pak mijn koffer): Dit is een spel waarbij de leerlingen steeds een voorwerp toevoegen aan hun koffer om op reis te gaan. De volgende leerling vertelt wat de vorige leerlingen meenemen en voegt hier zelf een voorwerp aan toe. Zo wordt de koffer steeds verder gevuld.
In het begin kan je de leerlingen een voorwerp laten tonen en benoemen. De medeleerlingen verwoorden wat het vluchtelingenkind toont. Het vluchtelingenkind kan het woord eventueel in zijn eigen taal zeggen. Pas als het vluchtelingenkind al enkele Nederlandse woorden kent, kan het spel gespeeld worden zoals het eigenlijk bedoeld is.
- Twister: Dit spel is een ideale manier om met de (basis)lichaamsdelen en kleuren kennis te maken, maar het zorgt ook voor contact tussen de leerlingen. In het begin zal dit misschien stroef verlopen, maar na verloop van tijd komen de leerlingen losser.
- Je kan zelf nog spelletjes toevoegen, maar probeer rekening te houden met bovenstaande ‘criteria’
 - weinig spelregels
 - het beperken van schrijf- en/of leesopdrachten
 - focus op samen spelen, niet op winnen.

3.4 Gevoelensmeter

Wij kozen voor dit materiaal omdat het welbevinden van jezelf als leerkracht, het welbevinden van het vluchtelingenkind maar eveneens het welbevinden van de andere leerlingen centraal staan. Het is belangrijk dat iedereen zich goed voelt in de klas. Enkel op deze manier kan je een positieve klassfeer creëren.

3.4.1 Werkwijze – doel

Alle leerlingen en de leerkracht hebben een eigen wasknijper om een afbeelding van de eigen gevoelens op te hangen. Doordat iedereen zijn gevoel uit, is er sprake van openheid en eerlijkheid. Bovendien leren kinderen dat iedereen – ook de juf- wel eens een mindere dag heeft. Door zonder (veel) woorden aandacht te geven aan ieders gevoel, kan er rekening mee gehouden worden. Het voordeel van deze gevoelensmeter is dat elk kind zijn gevoel kan weergeven of het nu Nederlands spreekt of niet.

3.4.2 Waar vind ik dit terug?

Een gevoelensmeter kan je kopen, maar deze kan je ook zelf maken. Op het internet vind je al gauw enkele honderden voorbeelden. Als je dit zelf wil maken denk dan aan de praktische kant: maak het niet te groot, zorg ervoor dat elke leerling zijn gevoel kan uiten, laat dit niet teveel tijd in beslag nemen, ...

3.5 Het CLB in 7 vragen

Het Centrum voor Leerlingenbegeleiding (CLB) heeft een document opgesteld waarbij de ouders en leerlingen een beeld krijgen van wat ze van het CLB kunnen verwachten. Dit document hebben ze vertaald naar zo'n 22 verschillende talen. Dit kan voor jou als leerkracht een groot hulpmiddel zijn.

Waar vind ik dit terug?

Je vindt dit vertaalde document terug via volgende link:

<http://onderwijs.vlaanderen.be/nl/clb-voor-anderstaligen-in-7-vragen>

Of je kan naar de website van het CLB gaan (www.clb.be) en je typt in de zoekbalk het volgende in: 'het clb in 7 vragen'. Op deze manier kom je ook bij de juiste documenten.

4 Extra informatie

Wil je nog meer informatie over dit onderwerp of ben je op zoek naar ander specifiek lesmateriaal? Dan vermelden we hier enkele websites en instanties die je kan raadplegen.

4.1 Locaties

(Stedelijke) bibliotheken

DocAtlas te Antwerpen (Carnotstraat 110, 2060 Antwerpen)

DocAtlas te Turnhout (Grote Markt 44, 2300 Turnhout)

4.2 Websites

4.2.1 Informatie

www.amnestyinternational.be

www.klasse.be

www.lowan.nl

www.pharos.nl

www.studioglobo.be

www.vluchtelingenwerk.be

www.zitdazo.be

4.2.2 Lesactiviteiten

www.cteno.be

www.klascement.net

www.lowan.nl

www.pharos.nl

www.schoolzonderracisme.be

www.studioglobo.be

www.vluchtelingenwerk.be

www.zitdazo.be

4.2.3 Workshops aanvragen

www.kleurbekennen.be

www.schoolzonderracisme.be

www.studioglobo.be

www.zitdazo.be